

Послання до Єпископів (скорочено)

Іван Вишенський

Послання пишеться у відповідь на "Оборону згоди з латинським костьолом та вірою, що Риму служить", яке підписали архієпископ Михайло, єпископи Потій, Кирило, Діонісій і Григорко, представники вищого духовенства, що погодились на унію — об'єднання католицької та православної церков.

Він називає їх унію — "гадючою унією", дивується, чому вони вважають себе святими, хоча нічого для святості не зробили.

Вишенський шукає "Євангельського сліду", який веде до пізнання та допомагає правити людьми. Для цього треба пройти п'ять ступенів. Перший — віра христова, другий — виконувати заповіді, третій — зректись самого себе, четвертий — зректись господарства, друзів та батьків, п'ятий — остаточна убогість, треба роздати все своє. Але тільки ті, у кого увійшов Дух Святий, можуть стати справжніми священиками. Всі інші тільки вважають себе святими.

Автор запитує, чи виконують єпископи всі п'ять ступенів. Виявляється, що не виконують. Навпаки, вони визискують зі своєї пастви. Ніхто з них не допомагає бідним, але користується їхньою працею.

Не покидають вони своєї хати, не зрікаються себе, не роздають своє майно. То чому ж вважають себе святими?

Наприклад, Іпатій Потій раніше мав лише чотирьох слуг та бідний одяг, а тепер має аж десятих прислужників та дуже багате вбрання. Те саме й інші.

Як же ці люди можуть вчити інших вірі святих? Бідні хлопці кращі за них для Бога, бо нічого не мають і не розкошують так, як єпископи.

Критика, коментарі до твору, пояснення (стисло):

Твір складається з двох частин, має чітку композиційну будову. Перша частина — викриття нечестивого життя єпископів, друга — полеміка з уніатами та католиками.

Питання об'єднання церков, проблема різниці між католицькою і православною церквами набували в той час не тільки релігійного, але й політичного забарвлення, оскільки через релігійний вплив відбувалося підкорення політичне та культурне.